

Abstract: *The methodological aspects of valuation in accounting at agricultural enterprises in the digital economy are studied. Modern methods of asset and liability valuation, as well as the use of information technologies to automate accounting processes, are analyzed. The results of the study confirm the effectiveness of digital systems in improving the accuracy and transparency of financial reporting.*

Key words: *assessment methodology, accounting, agricultural enterprises, digital economy, accounting automation, information technologies.*

Науковий керівник:

Дубініна М.В.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет*

УДК 657.3

Калькуляція як облікова процедура: теоретико-методологічні основи

Котенчук Анастасія,

Здобувач вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Анотація: *Розглядаються теоретико-методологічні основи калькуляції як облікової процедури, зокрема, її роль у визначенні собівартості продукції та послуг підприємства. Оцінено основні методи калькулювання витрат, враховуючи специфіку різних галузей, зокрема сільського господарства. Особлива увага приділена особливостям калькулювання витрат у молочному скотарстві, а також впливу технологічних і сезонних факторів на точність обліку витрат у цій галузі.*

Ключові слова: *калькуляція, собівартість, витрати, облікова процедура, методи калькулювання.*

Калькуляція є важливою складовою бухгалтерського обліку, що відповідає за правильне визначення собівартості продукції та послуг. Теоретико-методологічні основи калькуляції є ключовим аспектом, який дозволяє підприємствам ефективно організувати облік витрат і забезпечити правильне відображення фінансових результатів діяльності. У даній статті розглядаються основні теоретичні аспекти калькуляції як облікової процедури, а також методи, що використовуються для її реалізації.

Одним із важливих аспектів калькуляції є визначення її економічної сутності. Відповідно до Оголенка Е.В., калькуляція — це система розрахунків витрат, що включаються до собівартості продукції або послуг, які виробляються

підприємством. Основна мета калькуляції полягає в тому, щоб визначити суму витрат, яка необхідна для виробництва певного обсягу продукції чи надання послуг. Таким чином, калькуляція є інструментом для внутрішнього обліку та планування підприємства [2].

Методологічна основа калькуляції базується на різних підходах, що дозволяють враховувати особливості виробничих процесів і конкретних видів діяльності. У дослідженні Мельничука М. О. та Грінько О. О. зазначено, що калькуляція витрат має важливе значення для оцінки ефективності діяльності підприємства, оскільки вона дає змогу відстежити всі етапи виробничого процесу та визначити рівень витрат на кожному з них. Водночас, калькуляція допомагає підприємствам здійснювати контроль за витратами та виявляти можливості для зниження собівартості [1].

Для організації калькуляції важливою є методика класифікації витрат. Згідно з методологією, запропонованою Єремян О. та Ярошенко А., витрати на виробництво можна поділити на постійні і змінні, що має вирішальне значення для визначення собівартості продукції. Постійні витрати не змінюються залежно від обсягу виробництва, тоді як змінні витрати безпосередньо залежать від кількості виготовленої продукції або наданих послуг. Тому важливо правильно розподіляти ці витрати для отримання точних розрахунків собівартості [3].

Методологія калькуляції витрат включає в себе кілька основних етапів. Першим етапом є ідентифікація витрат, які потрібно врахувати при формуванні собівартості продукції. Це можуть бути як прямі витрати, що безпосередньо пов'язані з виробництвом (наприклад, матеріали і заробітна плата), так і непрямі витрати, що розподіляються між різними видами продукції або послуг. Другим етапом є розподіл витрат на відповідні категорії, що дозволяє правильно визначити їх внесок у загальну собівартість.

Важливою частиною калькуляції є методи нарахування витрат. Як зазначає Яловега Л. В., для різних видів діяльності застосовуються різні методи нарахування витрат, такі як методи попередньої калькуляції, підсумкової калькуляції або калькуляції за нормами. У кожному випадку вибір методу залежить від специфіки підприємства та особливостей виробничого процесу [4].

Методи калькуляції витрат мають свої переваги і недоліки. Наприклад, метод попередньої калькуляції дозволяє заздалегідь оцінити витрати на виробництво, що важливо для планування і контролю. Проте цей метод може бути менш точним у разі змін у виробничому процесі. З іншого боку, метод підсумкової калькуляції забезпечує більш точні результати, оскільки витрати нараховуються після завершення виробничого процесу, але цей метод потребує значних ресурсів для збору інформації.

Не менш важливим є проблема обліку витрат і калькулювання собівартості в ІТ-сфері. Як зазначають Єремян О. та Ярошенко А., облік витрат в ІТ-сфері потребує застосування спеціальних методик калькулювання, оскільки ІТ-послуги мають ряд специфічних характеристик, таких як висока інтелектуальна складова та складність в обчисленні витрат на кожен етап

надання послуги. Тому в цьому випадку необхідно розробити окремі методи, що відповідають вимогам ІТ-сектору [3].

Проблематика обліку витрат в галузях сільського господарства, зокрема в молочному скотарстві, також потребує окремого підходу. Визначення собівартості продукції молочного скотарства є складним завданням, яке вимагає врахування різних факторів, таких як витрати на корм, утримання тварин, трудові ресурси тощо. Оскільки ці витрати можуть змінюватися залежно від сезону, погодних умов та інших факторів, калькуляція повинна бути гнучкою і адаптованою до умов виробництва [1].

Особливості калькулювання у сільському господарстві потребують специфічного підходу до визначення витрат, оскільки в цьому секторі велика частина витрат є змінними і залежать від таких факторів, як врожайність, погодні умови, коливання цін на корми та паливо, а також сезонність виробництва. Для того, щоб точно відобразити собівартість сільськогосподарської продукції, калькуляція повинна враховувати не лише прямі витрати на виробництво, але й непрямі витрати, які можуть включати в себе витрати на амортизацію техніки, земельний податок, витрати на оренду землі та інші адміністративні витрати.

Також важливою складовою є визначення вартості кормів та витрат на утримання тварин. Залежно від технологій вирощування, а також від специфіки господарства, калькуляція повинна враховувати різні варіанти харчування та утримання тварин, що впливає на собівартість молока або м'яса. При цьому потрібно враховувати витрати на закупівлю кормів, оплату праці зоотехніків, ветеринарні послуги та інші додаткові витрати, які можуть змінюватися в залежності від сезонних коливань.

Не менш важливою є також калькуляція витрат на виробництво сільськогосподарської продукції, пов'язана з використанням сучасних технологій, таких як автоматизація та механізація процесів. Це включає витрати на техніку, пальне, обслуговування технічних засобів і запчастини. Врахування цих витрат є необхідним для визначення точних витрат на одиницю продукції та досягнення економічної ефективності в сільському господарстві.

Таким чином, калькуляція в сільському господарстві повинна бути максимальною адаптованою до специфіки цієї галузі, з урахуванням сезонних змін і різноманіття витрат. Це дозволяє отримати точну картину витрат і забезпечити ефективне управління ресурсами підприємства.

Таким чином, калькуляція як облікова процедура є важливим інструментом для управління витратами на підприємстві. Вона дозволяє отримати точні дані для прийняття управлінських рішень, що в свою чергу забезпечує ефективне використання ресурсів і підвищує конкурентоспроможність підприємства. Методологія калькуляції витрат повинна враховувати особливості конкретної галузі, що дозволяє знизити витрати та підвищити точність обліку.

Список використаних джерел

1. Мельничук М. О., Грінько О. О. Теоретико-методологічні основи управління витратами при формуванні обліково-аналітичного забезпечення підприємства. 2021. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2021/89.pdf.
2. Оголенко Е. В. Дослідження поняття та економічної суті калькуляції. 2016. URL : <https://economics.net.ua/files/science/oblik/2016/64.pdf>.
3. Єремян О., Ярошенко А., Селіванова Н. Методичні аспекти обліку витрат і калькулювання собівартості ІТ-послуг / О. Єремян,. URL : <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/81/1142.pdf>.
4. Яловега Л. В. Проблематика обліку витрат і калькулювання собівартості продукції молочного скотарства. 2019. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/77.pdf.

Abstract: *The theoretical and methodological foundations of costing as an accounting procedure are considered, in particular, its role in determining the cost of products and services of an enterprise. The main methods of costing are evaluated, taking into account the specifics of various industries, in particular agriculture. Special attention is paid to the features of costing in dairy farming, as well as the influence of technological and seasonal factors on the accuracy of cost accounting in this industry.*

Key words: *costing, cost, costs, accounting procedure, costing methods.*

Науковий керівник:

Дубініна М.В.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування*

Миколаївський національний аграрний університет

УДК 657.37:657.1

Теоретичні засади документації як елемента методу бухгалтерського обліку

Манжалей Сергій,

Здобувач вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Анотація: *Досліджується роль облікової документації як елементу методу бухгалтерського обліку в аграрних підприємствах, зокрема в умовах цифрової економіки. Зроблено аналіз впровадження сучасних інформаційних технологій у процес документації та методи контролю облікових записів на прикладі аграрного сектору. Окремо розглядаються переваги автоматизації обліку, виклики безпеки інформації та теоретичне значення документації для управління фінансовими процесами підприємства.*

Ключові слова: *облікова документація, бухгалтерський облік, інформаційні технології, контроль облікових записів, автоматизація обліку.*

Документація є одним із ключових елементів методу бухгалтерського обліку, що забезпечує фіксацію господарських операцій, їх систематизацію та контроль. В умовах цифрової економіки роль облікової документації значно зростає, оскільки сучасні інформаційні технології дозволяють не лише автоматизувати процеси реєстрації даних, а й підвищити рівень аналітики, моніторингу та прогнозування. Зокрема, для аграрних підприємств, які характеризуються сезонністю виробничого процесу, значними обсягами матеріальних ресурсів і специфічною структурою витрат, ефективно ведення